

Pedagogika jako vědecká disciplína

Mgr. Radek Pospíšil
Katedra pedagogiky

Termín pedagogika

- původ z antického Řecka – paidagógos (pais = dítě, aigen = vésti)
- jako vědecká disciplína od 19. století – vydělena z filosofie
- věda a výzkum zabývající se vzděláváním a výchovou v nejrůznějších sférách života a společnosti
- pedagogika je věda o permanentní výchově a vzdělávání (edukaci)

Charakter pedagogiky

- jako věda o edukaci zahrnuje teorii i praxi
- charakter normativní, explorativní, explanativní
- **normativní charakter** - pedagogika stanovuje určité normy, vzory, doporučení, cíle, jak realizovat edukaci
- **explorativní charakter** - pedagogika zkoumá , je založena na poznatcích získaných z výzkumu
- **explanativní charakter** - pedagogika zjišťuje, popisuje, vysvětluje různé jevy edukační reality

předmětem pedagogiky je

VÝCHOVA

Význam pedagogiky

- teoretický a praktický
- teoretický - odhalení zákonitostí výchovy a důležité úlohy v životě jedince a společnosti
- praktický – soubor podnětů pro edukační aktivity všem výchovným a školským pracovníkům, rodičům i pracovníkům souvisejících profesí

Úkoly pedagogiky

- pedagogika plní tři úkoly
- analytické úkoly - zkoumá aktuální výchovnou realitu
- verifikační úkoly - ověřuje, zda dosud platí určité poznatky
- prognostické úkoly - formuluje perspektivní výchovné cíle

Obsahová náplň pedagogiky

- je nutné rozdělení na specializované disciplíny
- podle obsahu zkoumání (např. obecná pedagogika, teorie výchovy, obecná didaktika, pedagogická diagnostika, pedagogická evaluace, teorie řízení škol a školství, technologie vzdělávání)
- podle věku (např. předškolní pedagogika, školní, vysokoškolská, andragogika, gerontagogika)
- podle fází společenského vývoje (např. antická, křesťanská, renesanční, reformní, moderní)
- podle oblastí aplikace (např. rodinná, sociální, profesní, pedagogika volného času, výchova v organizacích dětí a mládeže)
- speciálně pedagogické vědy (psychopedie, somatopedie, surdopedie, logopedie, oftalmopedie, etopedie)

Účel a poslání pedagogiky

- být normální vědou
- atributy
 - jasně vymezený předmět bádání a jeho teorii
 - výzkum a jeho metodologii
 - infrastruktura s podpůrnými institucemi pro fungování vědy

Metody pedagogiky

- **kriticky zhodnoceného historického dědictví pedagogiky** - pedagogické ideje klasiků a doklady o vývoji pojetí a organizaci výchovy ve společnosti a výchovných institucích
- **současné pedagogické zkušenosti** - škol, výchovných a vzdělávacích zařízení, hromadných sdělovacích prostředků, pracovišť, organizací a rodiny

Literatura

- JŮVA, V. sen. a jun. *Úvod do pedagogiky*. Brno: Paido, 1999.
- JŮVA, V. et al. *Základy pedagogiky (pro doplňující pedagogické studium)*. Brno: Paido, 2001.
- POSPÍŠIL, R. *Úvod do pedagogiky*. ELPORTÁL, Brno : MU Brno, 2009.
http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/pedf/ps09/uvod_ped/web/index.html
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 1997.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 3. rozšířené vydání. Praha: Portál, 2001.
- SVOBODOVÁ, J., ŠMAHELOVÁ, B. *Kapitoly z obecné pedagogiky*. Brno: MSD, 2007.